

דברי אלוקים חיים

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מטות מסעי - שבת ר"ח מנחם אב תשפ"ה - עיה"ק טבריה

א

ע"י כל דיבור טוב שאדם מדבר נברא מלאך טוב וסניגורים העומדים לזכותו וע"י כל דיבור רע נברא מלאך רע ומקטרגים ר"ל העומדים לרעתו ולכן צריך להישמר מאד שלא לחלל דיבורו ולא יפעל פעולות שאינן טובות למעלה איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג). בספה"ק "ערבי נחל" (וישלח דרוש ב) מביא את דברי השל"ה הק' בפרשתנו (תורה שבכתב - תורה אור) לבאר ענין הנדרים השייכים בדיבור האדם, שדיבור האדם הוא ענין הנפש. כי זוהי מעלת האדם יותר מבעלי חיים, שיש בו את כח המדבר. וכח המדבר הזה הוא כח שכלי שנמשך מהנשמה, כי הדיבור החיצון נמשך מהדיבור הפנימי, שהאדם מבין ומסיק בדעתו מה הוא צריך לדבר. וכן מצינו שאמר הכתוב (בראשית ב, ז) "ויהי האדם לנפש חיה", ותירגם אונקלוס 'לרוח ממללא', הרי שענין הנפש החיה של האדם, הוא מה שיש לו את כח הדיבור, לדבר דברים שמבין בדעתו ומשיג אותם. ומכיוון שהדיבור הוא נפש האדם, לכן צריך האדם לדעת כי הדיבור שיוצא מפיו אינו רק דיבור בעלמא אלא יש בו גם עשיה, ועל כן עליו לשמור ביותר על מוצא פיו וחלילה לא לזלזל בו לומר מה בכך שהוצאתי מפי דברים אלו והלא לא עשיתי מעשה, כי הדיבור עצמו יש בו גם עשיה. וזהו שאמר הכתוב "לא יחל דברו", שאין לאדם לחלל

דיבורו, הגם שהוא רק דיבור, משום ש"ככל היוצא מפיו יעשה", כל מה שמוציא מפיו הוא עשיה.

וכמו כן איתא מהאריז"ל (עקב ד"ה כל המצוה) כעין דברים אלו, שחיות האדם נמצא בהבל היוצא מפיו בשעה שמדבר, והראיה לכך היא שבשעה שאדם מת ואין בו עוד חיות, מיד נפסק ההבל מפיו ואינו יכול לדבר יותר, א"כ בודאי שבשעה שהוא חי ויוצא ההבל מפיו, הרי ההבל הזה הוא חיות נפשו. נמצא שכשאדם מדבר בפיו מוציא הוא את חיותו, ועל כן עליו להיזהר שלא לדבר דברים בטלים, שבזה יפסיד את החיות היוצאת מנשמתו שתושלך אל אותם דברים בטלים שדיבר ותבוא לידי אבדון. ומביא ששמע מהחכם ר"ש שורק זללה"ה, שפירש הפסוק שבפרשתנו, "לא יחל דברו", שאסור לו לאדם לעשות דבריו חולין, מפני ש"ככל היוצא מפיו יעשה", שבדיבורו היוצא מפיו נעשים מעשים למעלה, ונבראים מזה סגורים או קטגורים ח"ו, והכל תלוי באותם דיבורים שמדבר, אם משורש הקדושה הם או להיפך ח"ו.

ב

חיות האדם ונפשו נמצאים בדיבור וכשהאדם מדבר יוצאת ממנו חיותו ונמשך עליו ע"י דיבורו חיות חדש משרשו ובאם ידבר דיבורי קדושה אזי ימשיך על עצמו חיות משורש הקדושה ואם ח"ו ידבר דיבורים שאינם טובים אזי ימשיך על עצמו חיות משורש הרע ר"ל ולכן צריך

לשמור על עצמו מאד שלא לדבר אלא דיבורי קדושה וטהרה

עוד מביא ממרן הבעש"ט הק' זיע"א, שרוח וחיות האדם הם כח הדיבור שיש בקרבנו, כנ"ל, "ויהי האדם לנפש חיה", ובתרגום 'לרוח ממללא'. ובזה מפרש מה שנאמר (שה"ש ה, ו) "נפשי יצאה בדברו", שנפש האדם והחיות שלה יוצאים בדיבורי האדם. והנה באמת היה צריך האדם למות לאחר שהוציא את החיות שבנפשו בתוך דיבורו, שהרי יצא ממנו חיות נפשו בשעה שדיבר, אולם אפ"ה האדם ממשיך לחיות, מפני שכשמוציא את חיותו מפיו בשעת דיבורו עדיין הוא מקושר בשורש נפשו, ומפני כך, בכל דיבור שמדבר ממשיך הוא עליו חיות חדש המחיה אותו לאחר מכן. ועל ידי זה הוא חי תמיד, שבכל דיבור שמדבר, אף שיוצא חיותו ממנו, מ"מ בדיבורו ממשיך על עצמו חיות חדש שממשיך להחיותו כל העת.

ובדברים אלו מבאר ה"ערבי נחל", שמכיוון שנשמת האדם מעורב בה טוב ברע, שהיא מחוברת לשני שרשים, שורש טוב ושורש רע, והכל בכדי שיהיה לו את הבחירה לבחור בין טוב לרע, לכן הוא מחובר לשני השרשים ויכול לקבל חיות משניהם, נמצא שבדיבורו תלוי מהיכן יקבל את חיותו, שהרי בדיבורו מסתלקת החיות ממנו, ומאידך נמשכת לו חיות חדשה משרשו ע"י דיבורו. ולכן אם ידבר האדם דיבורים טובים וקדושים, וישיח בתורה ותפילה, נמצא שימשיך על עצמו חיות חדשה משורש הטוב, ויקבל חיות של קדושה וטהרה, מחלק הטוב הנצחי שבו, ותועיל לו חיותו הקדושה בעבודת ה', ותמשיך עליו רוח טהרה ורצון עז לעשות את רצון ה' ולהידבק בו. אולם אם נכשל האדם בדיבורים שאינם טובים, אזי מסתלקים אותם דיבורים אל השורש הרע שבו, אל הסט"א,

ומשם נמשך לו חיות חדשה משורש הרע, ויכולה החיות הזאת להמשיך אותו לעשות רע ח"ו, ונותנת לו תאוה לדברים רעים בעבור שחיות נפשו היא משורש הרע, ולבסוף יכול לבוא אף לידי מעשה שאינו מצד הקדושה ר"ל. נמצא שכל ענייני האדם תלויים בדיבוריו, שדיבוריו גורמים אם ימשיך עליו חיות מצד שורש הקדושה או מצד שורש הרע ר"ל. ולכן לא די לו לאדם להישמר ממעשים רעים, אלא צריך ג"כ לשמור עצמו מאד גם מדיבורים מגונים, ולא יאמר האדם וכי מה הוא עושה, שאינו אלא מדבר, אולם אינו עושה למעשה שום מעשה רע, כי בדיבורו תלויה כל חיותו, אם תימשך עליו מצד הקדושה או מצד הטומאה, ובזה תלוי כל עבודת ה' שלו.

ובזה מפרש מאמר הכתוב בענייננו "לא יחל דברו" וכפי שפירש השל"ה הק', שצווה הכתוב שלא יפגום האדם בדיבורו, ולא ידבר דיבורים מגונים היכולים להמשיך עליו חיות משורש הרע. ואמר הכתוב "ככל היוצא מפיו יעשה", היינו שביאר הכתוב הטעם שלא ידבר האדם דיבורים שאינם משורש הקדושה, והוא מפני שבהכרח יתקיים בו "ככל היוצא מפיו יעשה", שע"י דיבוריו הרעים ימשיך עליו חיות משורש הרע אשר תמשיך אותו לתאוות רעות ורצונות שאינם טובים, ובע"כ סופו בא אף לידי מעשים רעים ככל דיבוריו שדיבר.

ולכן צריך האדם לשמור פיו בקדושה, שידבר רק דיבורים טובים וקדושים, ובזה ימשיך עליו חיות חדש משורש הטוב, ומזה יבוא לעשות רק מעשים הבאים מצד הטוב. ובזה מבאר הא דאיתא (קידושין מ:), 'תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה'. היינו שעל ידי שהאדם לומד תורה בפיו, ומוציא מפיו הבל לדיבורי קדושה של תלמוד

תורה, בזה ממשיך על עצמו חיות חדשה משורש הטוב, וזוכה לבוא לידי מעשה, שיקיים מעשים טובים מצד הקדושה.

ואם יתמה האדם, האיך אפשר שמעשי העליונים תלויים בדיבורו, וכי מה השייכות בין הדיבור שמוציא האדם בפיו למטה למעשים הנעשים למעלה, על כך איתא מהחיד"א בפרשתנו (חומת אנך אות ב), שמצינו בטבע היין, שאף אם יש לאדם יין המונח במרתף במעמקי האדמה, ומונח היין בחבית סתומה, מכל מקום בשעה שדורכים את הענבים בגת, נע ומזדעזע גם היין שבחבית. הרי שמצאנו פלא גדול שאף שהיין נמצא במרתף ואינו קשור כלל לדריכת הענבים בגת, אף על פי כן מרגישים היין והענבים זה את זה ובדריכת הענבים מזדעזע אף היין. ומזה אנו יכולים לצייר בשכלנו גודל הדבר שדיבור קטן שלנו בעולם הזה, משפיע מאד בעולמות העליונים, ויכול לתת כח גדול לצד הקדושה או להבדיל לצד הטומאה ח"ו. וכותב שם, כי הדבר מרומז בדברי הפסוק "לא יחל דברו ככל היוצא", שראשי התיבות עם הכולל עולים למנין שבעים שהוא הגימטריא של יין, לרמז שאסור לאדם לחלל דיבורו, משום שבדיבורו עושה רושם בעליונים, כמו שמצינו ביין, שנעשה רושם ממעשיו למרחוק.

ובענין קדושת הדיבור ידועים דבריו של האוה"ח הק' (במדבר כו, כג), שמביא בשם 'חסידי ישראל' (אלשיך הק' שמות כח, לא), 'כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ קודש'. שכמו שאסור להכניס דברי חול בכלי שרת, כן אסור לדבר דיבורי חול בפה של לומד תורה. ולכן אסור לעמל בתורה לדבר בפיו אפי' דברים בטלים מפני שהוא כמחלל כלי שרת, שמשמש בו לצרכי

חולין. וכדאיתא (יר' ברכות פ"א ה"ב), שהיה צריך לברוא באדם שתי פיות, אחד לדבר בו דברי חול ואחד לדבר בו דיבורי קודש, בכדי שבאותו פה שמשמש האדם לדברי דיבורי קדושה, לא ישתמש בו לדבר דיבורי חול, אלא שאם בפה אחד קשה לאדם להיזהר ולשמור על קדושתו, על אחת וכמה שאם היו לו שתי פיות, היתה הזהירות בקדושת הדיבור קשה ביותר.

הרי לנו יסוד גדול, שעל האדם לשמור על קדושת פיו ולהיזהר שלא יחלל דיבורו, ובשעה שאדם נזהר ושומר על דיבורו שיהא רק בקדושה, זוכה שככל אשר יאמר כן יתקיים, בבחי' צדיק גוזר והקב"ה מקיים (תענית כג), כדאיתא בספה"ק "נועם אלימלך" (ד"ה איש), לפרש הכתוב "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", שבאם האדם מקיים "לא יחל דברו", ששומר שלא לחלל דיבורו, זוכה ש"ככל היוצא מפיו יעשה", שיתקיים כל היוצא מפיו.

ג

קדושתם של שבתות בין המצרים גדולה
מאד שמאירים במקומות החשוכים ביותר ובמיוחד שבת ראש חודש שמסוגל ביותר להתעלות ולהתקרב אל ה' שבכל ראש חודש מקבל האדם שכל חדש האיך להילחם עם היצה"ר ולהתחדש בעבודת השי"ת

נמצאים אנו בשבתות שבין המצרים, שקדושתם גדולה עד מאוד, כדאיתא בספה"ק "תפארת שלמה" (לשבת חזון ד"ה אז תרצה), שקדושת שבתות אלו מרומזת בדברי הפייטן (לכה דודי) 'רב לך שבת בעמק הבכא'. אל תיקרי שְׁבֶת אלא שְׁבֶת, שהשבת שבעמק הבכא, היינו בין המצרים, היא רבה וגדולה עד מאוד. והביאור בזה (עי' מאור ושמשי רמזי בין המצרים ד"ה מה שאומרים), מפני שיתרון האור אינו אלא על החושך, ומכיוון שבימי החול של בין המצרים החושך כפול ומכופל, נמצא שבשבתות

שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה', שאפילו מי שהוא בבחי' בשר המורה על מדריגה פחותה, זוכה הוא לעליה והתקרבות לה, בראש חודש שחל בשבת.

יעזור הקב"ה, שנזכה לשמור על קדושת הפה, שלא לחללו חלילה בדיבורים שאינם מצד הקדושה, אלא לדבר רק דיבורי קודש, ובזה נמשיך עלינו חיות חדשה מצד הקדושה, ונוכל לעשות מעשים רק מצד הטוב, ועל ידי נזכה לבחי' צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ובכח שבת ראש חודש ושבת שבימי בין המצרים, נזכה לקבל אור גדול וחיות חדשה, ולהתעלות בעבודת השי"ת ולהתקרב אליו ית"ש, ובזכות זה נזכה בקרוב לבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן. אמן.

שבין המצרים האור מבהיק וזורח ביותר, ומאיר גם במקומות החשוכים ביותר.

וביותר הדברים אמורים, בשבת זו בה זכינו שחל בה ראש חודש, דאיתא מהרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א (שמע שלמה פנחס ד"ה ובראשי חדשיכם), שבכל ראש חודש מקבל האדם שכל חדש האיך להילחם עם היצר הרע ולהתחדש בעבודת השי"ת, כמו שאומרים בתפילת מוסף לראש חודש 'ותשועת נפשם מיד שונא', שמקבלים בכל ראש חודש בינה חדשה להינצל מהיצר הרע. ובפרט, כשראש חודש חל בשבת קודש, דאיתא ממרן מוהר"ש זיע"א (יסוד צדיק עמ' ס), שבשבת ראש חודש זוכים כולם להתעלות ולהתקרב אל ה', אפילו הפחותים ביותר, כמו שנאמר בהפטרת שבת ראש חודש (ישעי' סו, כג) "והיה מדי חודש בחדשו ומדי